

Čakajo, da nam bodo štete ure?

Po 37 letih izgnanstva se bo bivši italijanski kralj Umberto Savojski čez nekaj mesecev smel vrniti v domovino. Te dni so vsi italijanski dnevnikarji na prvih straneh objavljali dolge članke o njegovi hudi boleznini in se odkrito zavzemali za odpravo tistega ustavnega člena, ki bivšemu kraljevskemu paru in njegovim moškim potomcem prepoveduje bivanje oziroma povratek na italijansko ozemlje. Zanimivo je, kako so skoraj vse italijanske stranke naravnost tekmovali, da bi bivšemu kralju omogočile povratek v domovino, češ da so mu dnevi šteti in mu je zato treba izpolniti željo, da bi še enkrat videl svojo domovino. Oglasil se je celo predsednik republike Pertini, ki je posredno, vendar jasno dal razumeti, da se strinja, naj se bivšemu kralju omogoči izpolnitev njegove želje.

Tako bo po sklepu predsednice poslanske zbornice, komunistke Nilde Iotti zbornica že prihodnji teden odobrila predlog, naj se prekliče že omenjeno ustavno določilo, enak sklep bo nato sprejel senat, čez tri mesece se bo postopek obnovil v obeh zbornicah in zadeva bo rešena. Tako zapleteni parlamentarni postopek, kot je sprememba ustave, se bo torej izčrpal v naravnost rekordnem času, kar je za italijanske razmere gotovo nekaj nenavadnega.

Spričo tolikšne učinkovitosti italijanskega parlamenta in političnih sil v tem primeru se pa nam samo po sebi vsiljuje vprašanje, kako je mogoče, da isti parlament in iste politične sile toliko let, že kar nekaj desetletij, ne morejo zakonsko urediti vprašanj slovenske narodne manjšine v Italiji, čeprav jim je znano, da le poštena zakonska zaščita more manjšino rešiti pred asimilacijo, se pravi pred narodno smrtjo. Zakonska zaščita naše manjšine pa ne zahteva tako zapletenega postopka, kot je revizija ustave, saj je potrebno le izglasovanje zaščitnih norm v obeh zakonodajnih zbornicah. Razumemo sicer, kako je prav, da se človeku, ki je tik pred smrtjo, skuša izpolniti njegova zadnja želja, a nikakor ne moremo razumeti, da se narodni manjšini, kot je

dalje na 2. strani ■

Reakcije v svetu na nove cene petroleja

Nove cene petroleja so zdaj v ospredju svetovnih vprašanj. Izvoznice petroleja so prisiljene znižati ceno soda petroleja pod 30 dolarjev, medtem ko je dozdaj povprečno znašala 35 dolarjev. Ameriški gospodarski krogi sodijo, da se bo nova cena petroleja ustalila kljub protestom nekaterih petrolejskih držav na stopnji 25 dolarjev za sod.

Politični in gospodarski krogi postavljajo različne sodbe o posledicah pocenitve petroleja. Ameriški zunanji minister Shultz, ki je bolj ekonomist kot politik, pravi, da je v bistvu optimist. V obdobju 1973-1980 — pravi Shultz — se je petrolej podražil od dveh na 42 dolarjev za sod. To je povzročilo v svetu inflacijo, brezposelnost in velike zadolžitve v državah uvoznicah petroleja. Sedanji preobrat bi moral po mnenju ameriškega zunanjega ministra spodbuditi industrijski razvoj brez podžiganja inflacije. Posledice pocenitve petroleja — je dodal Shultz — bodo na splošno pozitivne, čeprav se kakšna država ali kakšna ameriška banka lahko znajde v težavah. Poskrbeti bo treba, da se te težave omejijo.

Ameriški gospodarski krogi sodijo, da se bo ameriški industrijski razvoj ob pocenitvi petroleja za 5 dolarjev pri sodu takoj povečal za pol odstotka. Že prihodnje leto pa naj bi se kosmata narodna proizvodnja Združenih držav dvignila za 1,2 odstotka.

Italija, ki mora uvažati za okrog 29.000 milijard lir petroleja ter je to daleč največja negativna postavka v njeni plačilni bilanci s tujino, bi morala zaradi pocenitve petroleja prihraniti na leto kar

3.300 milijard lir. Ta prihranek temelji na predvidevanju, da bi sod petroleja iz arabskih in drugih držav v bodoče povprečno stal 28 dolarjev.

Nekateri so izrazili bojazen, da bo pocenitev petroleja zmanjšala izdatke držav uvoznic za razvoj alternativnih energetskih sredstev, kot so atomske centrale ter sončna energija. Kljub temu je italijanska vlada prav te dni odobrila gradnjo treh novih atomskih elektrarn, in sicer v Apuliji, Lombardiji in Piemontu.

Zaradi pocenitve petroleja je tudi nastala v italijanski vladni večini nova polemika glede uvoza metana iz Alžirije in Sovjetske zveze. Zlasti liberalci in neodvisni levičarji pravijo, da hoče Italija predrago plačati alžirski metan. Govorijo o politični ceni v pričakovanju, da bi omogočili italijanskim podjetjem sklenitev večjega števila gospodarskih pogodb z Alžirijo. K temu je treba dodati, da sovjetski metan za Zahod ni več tako zanimiv.

Omenili smo tudi razne težave, zlasti držav, ki izvažajo petrolej ter so se v zameno močno zadolžile pri zahodnih bankah za svoj razvoj. To so zlasti Mehika, Venezuela, Nigerija in Indonezija, ki bodo teže plačevale tuja bančna posojila zaradi manjšega dotoka deviz pri izvozu petroleja. Vendar je na svetu veliko več uvoznic kot izvoznic petroleja ter je treba upoštevati najprej blaginjo večine. Zadolžitve omenjenih štirih petrolejskih držav, to je Mehike, Venezuele, Nigerije in Indonezije, nadalje znašajo komaj petino za-

E. V.

dalje na 2. strani ■

Slovenska skupnost na obisku v Tridentu

Delegacija deželne Slovenske skupnosti je bila v nedeljo, 27. februarja, v Tridentu, kjer se je sestala tudi s senatorjem Fontanarijem, ki je v rimskem parlamentu predložil zakonski osnutek Slovenske skupnosti o globalni zaščiti Slovencev v Italiji, ter s predsednikom prve poslanske komisije za ustavna vprašanja, južnotirolskim poslancem Rolandom Rizem.

V delegaciji Slovenske skupnosti so bili deželni tajnik Andrej Bratuž, deželni

podtajnik Gradimir Gradnik, Marjan Terpin, Marija Ferletič in deželni svetovalec Drago Štoka.

V Tridentu je prišlo do prisrčnega in konstruktivnega razgovora, pri čemer je treba še posebej poudariti zavzetost senatorja Fontanarija in poslanca Riza, ki sta pokazala globoko poznanje problematike slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. S tem v zvezi sta oba parlamentarca zagotovila svoj doprinos za čimprejšnjo rešitev vprašanj, ki zadevajo Slovence v Italiji.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 6. marca, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Dvojne počitnice«; 11.00 Sestanek z...; 11.15 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditvev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 7. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Človek v sodobni družbi; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Viktor Parma: Ksenija, opera v enem dejanju; 11.30 Beležka; 12.00 Gledališki glasovi po stezah spominov; 13.00 Poročila; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Ivanka Hergold: »Nož in jabolko«; 14.30 Glasbene skice; 14.55 Naš jezik; 15.00 Veselo športno popoldne; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Od Milj do Devina; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 8. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Integracija prizadetih otrok v normalni šoli; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 10.20 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Ivanka Hergold: »Nož in jabolko«; 14.30 »Ropotuljica«; 16.45 Postni govor; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 »Gora, imenovana sin«; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 9. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Sprehodi po tržaških predmestjih; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin; 13.00 Poročila; 13.20 Trst by night; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Ivanka Hergold: »Nož in jabolko«; 14.30 Evergreeni; 14.55 Naš jezik; 16.35 Instrumentalni solisti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladi izvajalci: violonist Igor Kuret; 18.00 Na goriškem valu; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 10. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovenska ekonomija na Tržaškem od l. 1945 do danes; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Ivanka Hergold: »Nož in jabolko«; 14.30 Otroški kotiček: »To je pa laž!«; 15.00 Beseda ni konj; 16.35 Instrumentalni solisti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Trio Lorenz v Kulturnem domu v Trstu; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 11. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beležka; 12.00 Roža mogota; 13.00 Poročila; 13.20 Naša gruda; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Ivanka Hergold: »Nož in jabolko«; 14.30 Glasbene skice; 14.55 Naš jezik; 15.00 Od ekrana do ekrana; 16.45 Postni govor; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 18.40 Imena naših vasi; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 12. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 9.00 Sobotni trim; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka; 12.00 »Bom naredu st'zdice, čjer so včas'b'le« — glasnik Kanalske doline; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Ivanka Hergold: »Nož in jabolko«; 14.30 Otroški kotiček: »Najdihojca«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Beneško gledališče: Luciano Chiabudini: »Same pravce« — drugi del; 19.00 Poročila.

Alternativna lista in koroški Slovenci

Podobno kot v Zvezni republiki Nemčiji se tudi v Avstriji v politični areni pojavlja ekološka alternativna lista. Pogoji za uveljavitev Alternativne liste so v Avstriji nekoliko različni, opazovalci pa menijo, da bi morebitni uspeh zelenih na volitvah, ki bodo 6. marca v Zvezni republiki Nemčiji, povečal možnosti za avstrijske alternativce. Na volitvah, ki bodo v Avstriji 24. aprila, bi utegnili pridobiti nekaj poslanskih mest. Alternativna lista je imela v Celovcu kongres, s katerega so izšle osnovne smernice te politične formacije. Bori se za varstvo okolja, za uveljavitev osnovne demokracije ter se zavzema za mirovno gibanje. Med drugim se zavzemajo tudi za uvedbo rotacije na vodilnih političnih mestih, za prepoved izkoriščanja jedrske energije, za enakopravnost žensk ter za uravnovešanje dohodkovnih razmerij. Gre v glavnem za stališča, ki jih zastopa gibanje zelenih v Zvezni republiki Nemčiji. Izredna pomembnost za slovensko narodnostno skupnost v Avstriji pa je stališče alternativcev v obrambi dvojezičnosti in narodnostne enakopravnosti. V Slomškovem domu v Celovcu je bilo prejšnji petek srečanje,

na katerem so koroški Slovenci, gradiščanski Hrvatje in Madžari poročali o položaju narodnostnih skupnosti.

Pred skorajšnjimi političnimi volitvami sodelujeta z alternativno listo Slovenska koroška enotna lista, ki jo vodi Karel Smole, in Klub slovenskih odbornikov s Filipom Waraschem na čelu. Gre za politični skupini, ki sta sorodni Narodnemu svetu koroških Slovencev. Vsekakor bosta osrednji slovenski krovni organizaciji Narodni svet in Zveza slovenskih organizacij v prihodnjih tednih oblikovali uradno stališče do alternativne liste. Stališče je pač odvisno od ponovnih pogovorov z avstrijskim zveznim kanclerjem v prvi polovici marca kot tudi od manjšinskega kongresa, ki ga bodo Alternativci organizirali pred parlamentarnimi volitvami.

—o—

ČAKAJO, DA NAM BODO ŠTETE URE?

■ nadaljevanje s 1. strani

naša, toliko let odklanja zahteva po priznanju pravice do življenja. Ali pa morada kdo čaka, da bodo tudi nam štete ure?

Letos bodo volitve v Argentini

Argentinski predsednik general Bignone je naznanil v radiotelevizijskem govoru, da bodo 30. oktobra v Argentini parlamentarne volitve. Iz njegovega govora se je dalo sklepati, da bo to pomenilo vrnitev k parlamentarni demokraciji, po dolgem obdobju vojaške diktature. Volilo bo 18 milijonov Argentinec, kar pomeni, vsi volivci, ker je glasovanje v Argentini obvezno. Volivni sistem je precej zapleten, kajti istočasno bodo volili tudi provincialne in občinske zastopnike ter tako imenovane »velike volivce«, ki bodo nato izvolili predsednika in podpredsednika republike. Na isti posreden način bodo izvolili tudi senatorje.

Sedanji režim je na oblasti že od leta, ko so generali s državnim udarom odvezli oblast Isabeliti Peron. Od tedaj so vedno obljubljali vrnitev k demokratič-

nim oblikam vladanja, a niso pokazali resnega namena, da bi to tudi izpolnili. K temu jih je po mnenju političnih opazovalcev v tujini in po splošnem mnenju doma prisilil poraz v vojni za Malvinsko oz. Falklandsko otočje. Zmaga v tej vojni bi bila gotovo utrdila vojaški režim in ga napravila še trdnejšega in bolj samozavestnega.

V času do volitev se bodo morale ponovno organizirati politične stranke. Njihovi predstavniki pravijo, da so zadovoljni. Po njihovem je glavno, da je vojaška vladavina končno določila datum volitev. Do 30. avgusta bodo morale stranke najti po zakonu predpisano število članov, da bodo priznane kot vsedržavne stranke (potrebni je vsaj 35.000 vpisanih članov). Do istega datuma si bodo morale izvoliti

dalje na 8. strani ■

REAKCIJE V SVETU...

■ nadaljevanje s 1. strani

dolžitve nepetrolejskih držav Tretjega sveta, ki je lani znašala od 500 do 600 milijard dolarjev.

V Latinski Ameriki so poleg Mehike in Venezuele močno zadolžene še druge države, kot na primer Brazilija, Argentina in Bolivija. Vendar te države lahko računajo na zahodno solidarnost. Brazilija se prav zdaj v New Yorku pogaja s tujimi bankami za posojila, ki bodo znašala okrog 9 milijard 100 milijonov dolarjev.

Bivši guverner Banke Italije Guido Carli je v nekem dnevniku zapisal, da so

na pocenitev petroleja poleg zahodnih varčevalnih ukrepov in položaja na svetovnih petrolejskih tržiščih vplivali tudi politični razlogi.

Izraelski vdor v Libanon je dokazal arabskim državam, da v najbolj kritičnih trenutkih ostanejo brez učinkovite zaščite, katero jim obljublja Sovjetska zveza. Minili so časi, ko so Arabci lahko izsiljevali Zahod s petrolejem. Vrača se na dan opozorilo egiptovskega predsednika Naserja, da Arabci petroleja ne morejo piti, marveč morajo iti v skladu s svetovnim razvojem.

Kongres KPI v Milanu

Pozornost političnih krogov je obrnjena na vsedrjavni kongres italijanske komunistične partije, ki se je začel v sredo v športni palači v Milanu in se bo zaključil v nedeljo z odobritvijo političnega dokumenta in z izvolitvijo novih vodilnih partijskih organov. Glavni predmet razprave na tem kongresu je, kot znano, demokratska alternativa, se pravi sestava nove parlamentarne večine, ki bi morala po mnenju komunistične partije zamenjati tako imenovani sistem krščansko-demokratske oblasti. Na kongresu je prisotnih 1109 delegatov, ki zastopajo 1.673.751 članov italijanske komunistične partije. Prisotne so delegacije vseh italijanskih strank ustavnega loka. Delegacije vodijo glavni tajniki, kot so De Mita, Craxi, Longo, Spadolini, Pannella in Magri. Prisotnih je dalje kakih sto tujih delegacij, med njimi delegacija kitajske komunistične partije. Delegacijo Zveze komunistov Jugoslavije vodi predsednik Mitja Ribičič.

ARETIRAN SIN POSŁANKE FACCIO

V torek se je v Milanu zaključila obsežna policijska akcija, katere glavni cilj je bil izročiti roki pravice še zadnje pripadnike milanskega voda rdečih brigad. V nedeljo so v okviru te akcije orožniki aretirali Daria Faccia, sina poslanke radikalne stranke Adele Faccio. V neki orožniški vojašnici je pristojni milanski sodnik že zaslišal Daria Faccia in je tudi imel krajši razgovor z materjo, poslanko Adele Faccio. Orožniki so pripravili skupno štiri osebe, ki so osumljene, da so sodelovale z rdečimi brigadami oziroma, da so pripadle milanskemu vodu teh brigad.

O liku in delu Virgila Ščeka

V okviru niza predavanj o zgodovini slovenskega katoliškega gibanja na Goriškem je v četrtek, 24. februarja, govoril v mali dvorani Katoliškega doma v Gorici dr. Tone Požar o liku in delovanju Virgila Ščeka. Predavanje je priredilo Slovensko katoliško prosvetno društvo Mirko Filej. Virgil Šček je bil ena najmarkantnejših osebnosti v razdobju med obema svetovnjima vojnama na Primorskem in je zlasti kot politik, organizator in publicist ogromno prispeval, da Slovenci na Primorskem in Hrvati v Istri niso podlegli italijanskemu fašističnemu raznarodovalnemu nasilju.

Virgil Šček je bil po poklicu duhovnik in se je rodil v Trstu leta 1889. V duhovnika je bil posvečen tik pred prvo svetovno vojno, in sicer leta 1914 ter je bil nato kaplan pri Svetem Ivanu v Trstu in pri starem svetem Antonu. Nekaj časa je bil tudi v Lokvi. Leta 1921 je kandidiral na volitvah v rimsko poslansko zbornico na listi z znakom lipove vejice in bil skupno z drugimi štirimi kandidati tudi zvoljen. Ta čas se pričinja njegovo izredno živahno politično delovanje, ki se ni prenehalo do njegove smrti v juliju leta 1948.

Šček je bil izredno delaven poslanec in se je v rimskem parlamentu predvsem upiral raznarodovalnim ukrepom takratne Italije. Po prvi mandatni dobi ni več kandidiral, temveč se preselil v Gorico, kjer je dal pobudo za ustanovitev cele vrste katoliških ustanov in organizacij. Med drugim je bil med ustanovitelji Katoliškega tiskovnega društva, Katoliške ti-

skarne in knjigarne ter goriške Mohorjeve družbe. Leta 1927 je zaradi nesoglasij v samem katoliškem taboru na Goriškem moral zapustiti Gorico in je postal župni upravitelj v Auberu na Krasu. Tu je ostal do leta 1940, zadnjih sedem let pa je preživel kot upokojenec brez pokojnine v Lokvi pri Sežani.

Predavatelj je zelo natančno orisal lik in značaj pokojnega Virgila Ščeka, poudaril njegovo izrazito marljivost ter poštvovalnost ter končno omenil tudi njegove številne publikacije verske vsebine. Med drugo svetovno vojno se je Šček opredelil za Osvobodilno fronto, po vojni pa se je s pisano besedo zavzemal za priključitev Primorske in Istre Jugoslaviji. S tem je prišel v spor s svojim škofom, msgr. Santinom. Ta je Ščeku povzročal velike težave in ga celo suspendiral, kar pomeni, da ni mogel več maševati. Umril je v ljubljanski bolnišnici v juliju leta 1948 in so ga pokopali v družinsko grobnico v Auberu.

Predavanje v Gorici je prav gotovo nudilo bogato snov za boljše in objektivnejše poznavanje zgodovinskih razmer med obema svetovnjima vojnama na Primorskem. Pred nekaj leti je bila po tem zaslužnem primorskem duhovniku in politiku poimenovana slovenska osnovna šola v Nabrežini.

Čudna zadevščina

V intervjuju za bolgarsko tiskovno agencijo BTA je glavni ravnatelj bolgarske letalske družbe Dimitrov izrazil hudo zaskrbljenost za zdravstveno stanje Sergeja Antonova, ki je bil v Italiji aretiran 25. novembra pod obtožbo sodelovanja pri atentatu na papeža Janeza Pavla II. Dimitrov je povedal, da je pred kratkim Antonova obiskal v rimskem zaporu in da mu je ob tej priložnosti zagotovil, kako so bolgarske oblasti naredile vse, kar je bilo v njihovi moči, da bi ga izpustili na začasno svobodo. Dimitrov je dejal, da Antonovu peša spomin, da je zelo bled in da ga muči glavobol. Nisem sicer zdravnik — je zaključil ravnatelj bolgarske letalske družbe — a sem kljub temu zaskrbljen, zlasti če pomislim na nekatere druge primere, o katerih sem bral v časopisih, se pravi o nenadnih živčnih zlomih, ki jih doživljajo ljudje med preiskavo v italijanskih zaporih. Zastopnik bolgarskega veleposlaništva v Rimu je obtožbo na račun Sergeja Antonova ponovno označil za pravi pravcati nesmisel.

POCENITEV BENCINA V AVSTRIJI

V Avstriji so skoraj vse naftne in petrolejske družbe sklenile zmanjšati ceno bencina in naftnih proizvodov. Normalni bencin se je pocenil za 30 grošev, super pa za 20. Cena normalnega bencina se je tako znižala v Avstriji približno za 24 lir na liter, super pa za približno 16 lir. Za 16 lir se je znižala tudi cena nafte.

Kako bo z novim pokopališčem na Opčinah

Mnogi ljudje na Opčinah se bolj boje umreti kakor ljudje drugod. Ne zato, ker bi se bolj bali smrti, ampak zato, ker vedo, da na domačem pokopališču zanje ne bo prostora in bodo morali po smrti »v izgnanstvo« na turobno tržaško pokopališče pri Sv. Ani ali kam drugam. Openško pokopališče je namreč postalo pretesno za toliko število prebivavcev, kot jih imajo Opčine danes, ko so postale iz kraške vasi pravo tržaško predmestje. Samo družine, ki imajo svoje lastne kupljene grobnice na domačem pokopališču (večinoma stare openske družine in razni starejši bogatejši priseljenci), so lahko gotove, da bodo še lahko pokopale svoje umrle družinske člane na Opčinah. Vsi drugi morajo biti pripravljani na to, da jim bo prinesla smrt kakega bližnjega še bridko doživetje, da ga bodo morali pokopati proč od domačega kraja.

Pravzaprav se je treba čuditi, kako da povzroča to vprašanje toliko neprijetnosti. V bližini sedanjega pokopališča je bilo in je delno še zdaj precej razpoložljivega prostora (npr. tam, kjer je sedaj javno smetišče tik ob pokopališkem zidu, kar je gotovo nehygienično in nedekorativno,

v nečast tistim, ki so to odredili ali dovolili). Zakaj ne bi odstranili smetišča, uredili prostor in razširili pokopališče nanj? Najbrž bi se dalo še za kako desetino metrov podaljšati tudi onkraj sedanjega smetiščnega prostora. Dalo bi se podaljšati za kako desetino metrov tudi v druge smeri, npr. prek sedanje ceste, ki teče ob pokopališkem zidu mimo vhoda, če bi cesto nekoliko preložili. Tudi na tisti strani je zdaj smetišče, za razbite stare pokopališke spomenike, odpadke od nagrobnih okraskov, najdejo pa se celo kosi starih krst od prekopov, kar tudi ni higienično. Preložitev ceste bi ne smela biti nikak problem. Prostor se ponuja tudi na kraju, kjer je svoj čas že bilo pokopališče, pa so ga opustili, v neposredni soseščini. Res, da so v bližini, na drugi strani ceste, postavili novo hišo. Toda kdo je to dovolil? In zakaj? V to bi bilo treba malo posvetiti.

Z dobro voljo in brez zakrknjenosti s strani mestne birokracije ali celo hotene zlohotnosti do openskega prebivavstva (ali iz pohlepa po prostorih za zazidavo na škodo pokopališča?) bi se dalo vprašanje pokopališča gotovo rešiti.

Proslava dneva slovenske kulture v Devinu

Pevska zbor »Fantje izpod Grmade« in »Dekliški zbor Devina« sta s svojim dolgoletnim plodnim delovanjem pomemben kulturni dejavnik v Devinu in okoliških vaseh. Z rednim delovanjem, nastopanjem na najrazličnejših revijah, prireditvah in koncertih, ter z organizacijo kulturnih večerov in koncertov v vasi in okolici potrjujejo svojo življenjskost, delavnost in tudi uspešnost.

Tako sta pevska zbor priredila v nedeljo, 27. februarja, Prešernovo proslavo, na kateri je sodelovalo tudi Učiteljske A. M. Slomšek iz Trsta. Dijaki in dijakinje našega učiteljskega so pod vodstvom profesorice Maver, Malalan in Tavčar zelo posrečeno in zanimivo predstavili kulturno in socialno stvarnost v Beneški Sloveniji in Reziji. Poleg odlomkov iz Trinkovega članka o Beneški Sloveniji so brali še druge članke in recitali veliko pesmi, ki so govorile o Benečiji ali Reziji. Številno občinstvo si je tako lahko ustvarilo stvarno podobo o kulturnem bogastvu, ki ga hranijo te doline, po drugi strani pa je še toliko bolj prišlo na dan težavno stanje, v katerem morajo delovati Benečani in Rezijani. Poleg Prešernove slike pa je sestavljal naravno ozadje te proslave velik zemljevid Beneške Slovenije, ki so ga dijakinje same izdelale pod vodstvom prof. Grgiča.

Proslavo je zaključil moški zbor »Fantje izpod Grmade«, ki je pod vodstvom Iva Kralja zapel pet pesmi. Med temi tudi Harejevo »Grmada kres«, ki sta jo pesnik Štefan Tonkli in skladatelj posvetila pevskega zboru. Fantje izpod Grmade pa so v soboto, 26. februarja, nastopili tudi na dnevu slovenske kulture v Prebenegu, ki ga je priredilo domače kulturno društvo Jože Rapotec. Po pozdravnih besedah podpredsednika društva Borisa Badija je gledališki igralec Jožko Lukeš podal priložnostno misel, ki so ji sledile njegove recitacije in petje pevskega zboru.

Prešernova proslava na Opčinah

Preteklo nedeljo so v Finžgarjevem domu na Opčinah proslavili dan slovenske kulture. Posebno vzpodbudno je bilo, da so na tej prireditvi sodelovali, ne glede na politično orientacijo, vsi, ki ljubijo in gojijo slovensko pesem. Prvi je nastopil otroški pevski zbor »Vesela pomlad«, ki je pod vodstvom Lucije Čač zapel vrsto slovenskih ljudskih pesmi. Čeprav ne preveč številni je pa zbor pokazal lepo zastavljeno pevsko tehnično kulturo in je svoj spored podal neoporečno in nas prepričal, da so v tem zboru podani solidni temelji za bodoči umetniški razvoj.

Profesor Ivan Artač je v svojem nagovoru še posebno poudaril Prešernov pomen tudi za današnje čase ter za nadaljnji obstoj narodnih manjšin. Zelo posrečena je bila primerjava med stremljenji Prešerna in italijanskega misleca Mazzinija.

Tri slovenske samospeve je številnemu poslušalstvu nudila domača sopranistka

Ljubica Berce-Košuta. Ob smiselni klavirski spremljavi Tullia Zagheta je ponovno uveljavila svoje pevske tehnične kvalitete. Moški pevski zbor prosvetnega društva »Tabor« je pod vodstvom dirigenta Sveta Grgiča z izvedbo mestoma zahtevnih umetnih pesmi potrdil razveseljivo poustvarjalno raven, ki ga je ta zbor dosegel. »Večer slovenske pesmi« je zaključil gostitelj in organizator res posrečene prireditve, openski cerkveni zbor »Sveti Jernej«. Kljub nesorazmerju med moškimi in ženskimi glasovi je zbor izzvenel ubrano in z lepo uravnovešenostjo med posameznimi skupinami. Izvajanje tudi zahtevnih pesmi daje slutiti, da zmore zbor več, kakor bi človek pričakoval od tako maloštevilnega ansambla. Kaže, da se je dirigent Franc Pohajč že dobro življal v vodstvo mešanega zboru odraslih. Posamezne točke sporeda je uspešno povezovala simpatična Nataša Sosič-Fabjan.

U. V.

Zgodovinar Branko Marušič v DSI

Ravnatelj Goriškega muzeja, zgodovinar Branko Marušič, je v ponedeljek predaval v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu na temo »Nekaj pogledov na politično gibanje primorskih katoličanov do prve svetovne vojne«. Predavanje je spadalo v niz, ki sta ga priredili v sodelovanju Slovenska prosveta iz Trsta in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice. Predavatelj je v izredno strnjem in bogatem predavanju prikazal narodnobudiljsko, kulturno in politično delovanje primorskih katoličanov na Goriškem, Tržaškem in v Istri. Pri raziskovanju je upošteval arhivske, časopisne in druge virove, ki so v večini primerov še neraziskani. Slovensko zgodovino je precej zanemarilo to področje, ki pa hrani še veliko zanimivega gradiva. Marušič je prikazal politično ozadje, v katerem so številni duhovniki in škofje skušali voditi politiko verskega in narodnega prepoda. To je bila glavna nit vsega njihovega delovanja, ki pa je posebno italijanskemu taboru bil pravi trn v peti, tako da so slovenski škofje, ki so v prejšnjem stoletju

do Karlina bili v Trstu ali do Sedeja v Gorici veljali za italijanofobe. Duhovniki in njihovi škofje pa so bili z organizirano dejavnostjo tako na verskem kot tudi kulturnem in političnem področju nedvomno pravi narodovi osveščevalci.

Sledila je zanimiva razprava, ki je osvetlila podobo nekaterih tržaških in goriških škofov in stanje v Beneški Sloveniji, kjer so prav tako duhovniki bili veliki narodni buditelji. Vsekakor, kot je rekel zgodovinar Branko Marušič, je to področje raziskav zelo zanimivo in še vedno čaka temeljitih zgodovinskih obdelav. Predlog, na katerega bi morali pomisliti tudi naši študentje zgodovine na tržaški ali ljubljanski univerzi.

—o—

OBSODBA FAŠISTIČNIH DEJAVNOSTI

Na Proseku so v nedeljo številni priotni izrazili svoj protest nad oskrumbo spomenika. Shod so organizirala vsa domača vaška društva in organizacije v sodelovanju z domačo sekcijo Zveze partizanov VZPI-ANPI. Ob tej priložnosti so spregovorili predsednik proseško-kontovelske sekcije Zveze partizanov Mario Briščik, predsednik SKGZ Race in pokrajinski tajnik VZPI-ANPI Arturo Calabria. Ob tej priložnosti so na spomenik obesili dvojezično tablo z napisom »Občani, to je kultura fašizma«.

DNEVI KNJIGE V TRŽAŠKI KNJIGARNI

Z mesecem marcem so se v Tržaški knjigarni začeli »dnevi knjige«. To je čas, ki traja do 12. marca, ko ta knjigarna nudi ugodnosti in popuste vsem kupcem. Popusti grede od 10 do 50 odstotkov. Na razpolago pa so najrazličnejše knjige od novitet lanskega leta, pa do enciklopedij, otroških knjig, del slovenskih in tujih avtorjev, a tudi kasete in plošče.

TUDI LETOS TRADICIONALNO DARILO TRŽAŠKE KNJIGARNE

Od 1. do 12. marca
DNEVI KNJIGE

Vsa slovenska književnost, strokovni priročniki, plošče, kasete in vse ostale knjige tudi DO 50% POPUSTA.

NE ZAMUDITE TE IZREDNE PRILOŽNOSTI!

Tržaška knjigarna, Trst, Ul. sv. Frančiška 20, tel. 732487

»ZLATA VRTNICA« UČITELJU VLADU KOGOJU

Ob koncu prejšnjega leta so v Stresi podelili priznanje goriškemu rojaku, upokojenemu učitelju Vladu Kogoj. Kogoj se je rodil v Cerknem, opravil učiteljske v Tolminu, a je kot večina tedanjih učiteljev moral iti v notranjost Italije, kamor so ga poslale fašistične oblasti leta 1929. Živel je v Markah, kjer se je uživel s tamkajšnjim ljudstvom in začel raziskovati ljudsko izročilo. Vlado Kogoj je veliko pisal; objavljajal je v Pastirčku, Galebu, v publikacijah Mohorjeve družbe, občasno tudi v Primorskem dnevniku. Zelo podrobno je proučil zgodovino bivanja sv. Frančiška Asiškega na Monte Conero pri Anconi. Visoko priznanje »Zlato vrtnico« so mu podelili v Stresi, a Vlado Kogoj ga ni mogel osebno dvigniti, zato so priznanje poslali goriški občini, ki je poskrbela, da je upokojeni učitelj priznanje prejel iz rok podžupana Maria Del Bena.

—o—

MOŠKI ZBOR MIRKO FILEJ GOSTOVAL V RIMU

Moški zbor Mirko Filej iz Gorice se je v ponedeljek zjutraj vrnil s tridnevnega gostovanja v italijanski prestolnici. Pevci so odpotovali z avtobusom v petek, 25. februarja, in si tako ogledali nekatera italijanska središča, v večernih urah pa so bili že v Rimu. Tu so imeli koncert za Slovence, ki živijo v glavnem mestu Italije, in posneli program tudi za radio Vatikan. Po dobro opravljenih nastopih so se v nedeljo čez noč začeli vračati, veseli in zadovoljni, proti domu.

—o—

ŠPORT

Dečki Olympie pokrajinski prvaki Olympia Terpin zmagala prvo tekmo

Dečki goriške Olympie so zabeležili izreden uspeh, saj so premagali solidno ekipo Torriano iz Gradišča in s tem postali pokrajinski prvaki. Sedaj jih čaka deželno prvenstvo, ki nikakor ni lahko. Upajmo na uspeh!

Olympia Terpin je prvo tekmo v skupini za napredovanje zmagala s 3:1 proti tržaškemu Interju 1904; posebno dobro se je izkazala obramba, vsekakor so vsi dobro igrali.

Konferenca o višjih oblikah gospodarskega sodelovanja

Medobčinska komisija za gospodarska vprašanja, ki sta jo imenovali občina Gorica in Nova Gorica, je na dosedanjih sestankih vedno vzela v pretres tudi vprašanje, kako stimulirati oziroma pospeševati gospodarsko sodelovanje v obmejnem pasu. Vedno se je o tem govorilo, obenem ugotavljalo, da se gospodarski akterji pravzaprav malo poznajo med seboj, da italijanskim kakor tudi jugoslovanskim gospodarstvenikom in konkretno podjetjem je treba nuditi čim širše informacije o zakonodaji, ki ureja oba gospodarska sistema, ki sta jasno precej različna. Zaradi tega nepoznavanja pa tudi zaradi prereditkih stikov med gospodarskimi dejavniki ni bilo mogoče do danes — razen redkih izjem — ustvariti tistih pogojev, ki jih sami Osimski sporazumi predvidevajo in sugerirajo. Je jasno, da so to posebno kompleksna vprašanja, ki jih je treba predvsem pravilno interpretirati in jim dati vedno pravi okvir, saj ni izključeno, da so nekatera vprašanja danes lahko skrajno aktualna, jutri pa ne več, ker medtem lahko pride do korenitih sprememb, tako v zakonodaji obeh držav kakor tudi v mednarodnih sporazumih. Iz vsega tega izhaja, da sta se predsednika komisije (odbornik Giannino Ciuffarin za italijansko stran, mag. Lucijan Vuga za jugoslovansko) v preteklih dneh že dvakrat srečala in se dogovorila za organiziranje Konference o višjih oblikah gospodarskega sodelovanja. Pobudniki te konference naj bi bili obe občini, obe trgovinski zbornici, podjetje Primorje export in Združenje male industrije. Konferenca naj bi bila v okviru letošnjega sejma Espomego, ki bo v zadnjih dneh aprila in prvi teden maja; na to zborovanje bodo povabljeni gospodarstveniki iz naše dežele in tudi iz Veneta, iz Slovenije in Hrvaške, ki bodo prvi dan sledili bolj teoretičnemu delu zborovanja, drugi dan pa je namenjen obiskom raznih podjetij na eni in drugi strani meje. Na zborovanje bodo povabljeni tudi najvišji politični predstavniki naše dežele in Slovenije ter predsednika trgovinskih zbornic. To bo gotovo lepa priložnost, da se potrdijo dobri odnosi med političnimi predstavniki

in gospodarskimi dejavniki in da se nakažejo smernice za nadaljnje čim plodnejše sodelovanje.

—o—

PREDSTAVITEV SOCIOLOŠKE RAZISKAVE O DRUŠTVIH

V petek, 25. februarja, je bila na sežu pokrajinske uprave predstavitev sociološke raziskave, ki jo je po nalogu pokrajine opravil inštitut za mednarodno sociologijo iz Gorice (ISIG); ta inštitut je zelo znan v našem okolju in tudi širom po Evropi, saj je v komaj poldrugem desetletju opravil izredno zanimive študije. Kot rečeno, je bila v petek ta raziskava samo predstavljena; slovesnosti so se udeležili predsednik pokrajine prof. Silvio Cumpeta, predsednik inštituta prof. Silvano Pagura in vodja raziskovalne skupine, dr. Bernardo Cattarinussi. Ker ni publikacija še objavljena, nam ni mogoče posredovati točnejših podatkov in širšega pregleda celotne študije, kar bo treba nujno opraviti ob izidu, še posebej zato, ker so nekateri izsledki izredno zanimivi predvsem za nas Slovence; kot na primer podatek, da so najbolj delavna prav slovenska društva. Ko bo torej prišlo do objave te povsem zanimive publikacije, jo bo treba podrobneje razčleniti.

—o—

Prejeli smo

PRELOŽENA PREMIERA SSG

Smola in težave, ki spremljajo Slovensko stalno gledališče v tej sezoni, zmeraj bolj pogujejo tudi njegovo delovanje. Kdor je slučajno zašel v Kulturni dom v Trstu v začetku prejšnjega tedna, je gotovo opazil, da v njem vrši kakor pred premiero. In res je bila premiera Delitve predvidena za ta petek, 4. marca. Za avtorja Piera Chiaro, ki je z veseljem sprejel vabilo, da se je udeleži, je bil že rezerviran hotel, plakati so bili tiskani, vabila na tem, da se razpošljejo. Potem pa naenkrat popoln mir in mrki obrazi: zbolel je Silvij Kobal, nosilec glavne moške vloge, in vaje so bile za nekaj dni odpovedane.

Režiserju Mariu Uršiču do petka nikakor ne bi uspelo dovršiti predstave, tako je bila premiera črtana in prenesena za en teden. S tem pa se je uprava znašla v hudih škripcih, predvsem zaradi zasedenosti Kulturnega doma v Trstu, saj bo v njem v nedeljo, 13. t.m. »Pesem mladih« in tudi pozneje tja do srede aprila je prost samo en nedeljski termin. Tako se je, po sili razmer, morala odločiti za nedeljsko predpremiero. S tem bodo abonenti Reda C (prva nedelja po premieri) prvi, ki bodo videli in ocenili komedijo Piera Chiare, zadnje delo SSG v letošnjem abonmaju, ki ga bo zaključila ljubljanska Drama z Goldonijevim »Slugo dveh gospodov«.

Slovensko stalno gledališče

Vaški posvet o pokopališču na Vrhu

Sovodenjska občinska uprava je že večkrat priredila posvete z vaščani o aktualnih oziroma nujnih posegih na področju občine. Eden izmed takih posvetov je bil v ponedeljek, 21. februarja, na Vrhu, kjer se je zbralo nad petdeset vaščanov in skupno z občinskimi upravitelji vzelo v pretres vprašanje domačega, vrhovskega, pokopališča, ki je v današnjem času postalo že pretesno in se zato zahteva njegova razširitev oziroma posodobitev; predlog, da bi pokopališče prenesli na drug kraj, pa ni med prisotnimi dobil odobritve; absolutna večina je bila za to, da se pokopališče razširi in preuredi. Tu-

di občinska uprava se strinja s tem stališčem. Poleg razširitve predvideva občinska uprava nekatera preureditvena dela na pokopališču samem in v njegovi okolici. Ker sestanek ni bil posvečen zgolj temu vprašanju, so prisotni predočili občinskemu odboru še nekatera druga dela, kot na primer ureditev nekaterih cest in poti, namestitev prometnih znakov, vgraditev centralne kurjave v vrhovski šoli in tako dalje. Občinska uprava v Sovodnjah je že večkrat organizirala podobne posvete, kar nedvomno pripomore k boljšemu poznavanju problemov in neposrednemu seznanjanju med upravo in prebivalstvom.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Izšla je prva letošnja številka Mladike

»Z zamudo prihaja iz tiskarne prva številka novega letnika Mladike — se začenja uvodnik te prve številke. »Ta zamuda in druge pomanjkljivosti iz našega ožjega družbenega življenja dokazujejo, da živimo in delujemo v težkih razmerah, nad katerimi sicer radi tarnamo in se pritožujemo, vendar pa naredimo bolj malo, da bi se jih rešili. Neodzivnost, neuspehi, nepovezanost, tudi nekritičnost in pomanjkanje odkritega obravnavanja naših problemov v nekaterih krogih spravljajo v brezskrbno zasebnost mnoge, ki bi lahko pomagali, a se umikajo pred odgovornostmi s pomanjkanjem časa in utrujenostjo, zaradi tega pa morajo drugi najti nove rezerve časa in moči ter se še bolj izčrpavajo«.

Posebno vrednost in tehtnost daje tej prvi letošnji številki Mladike spis pisatelja Alojza Rebule »V hercegovskem Korintu«, s podnaslovom »Dva dneva v Medjugorju«. Kaj pomeni ime Medjugorje, ni treba danes nikomur razlagati. Ta spis Alojza Rebule je pretresljivo, odlično napisano pričevanje o doživetjih v Medjugorju med Božičem in Novim letom. Večkrat ganjalca do solz. Napisan je v sijajnem slogu in jeziku, tako da ga lahko prištevamo med najboljše, najbolj zanimive in življenjske eseje, kar jih je Rebula kdaj napisal, vendar ohranja in izraža vso pristnost in elementarnost doživetij ter vso prisrčnost in neposrednost srečanj z ljudmi, posebno z mladimi nosilci oziroma pričevalci dogajanja v Medjugorju. Spis je popolnoma brez tiste afektiranosti, s katero mnogi, tudi nekateri duhovniki pišejo o Medjugorju in s kakršno je nedavno postregla ljubljanska »Družina«, izražajoč bolj mnenje kakega zaskrbljenega škofa kakor pa dušo mladih vidcev v Medjugorju, njihovo nedolžnost, pogum in nepodkupljivost ter splošno ozračje tistega kraja. Iz tega Rebulovega spisa smo prvič prav občutili in razumeli, kaj pomeni tamkajšnjemu prebivalstvu in tolikim drugim ljudem, tudi daljnim, Medjugorje

kot nedoumljiv, a vendar tako preprost in ganljiv stik med zemskim in nadzemskim, med naravnim in nadnaravnim. Menimo, da je ta številka Mladike zaradi tega prav dokumentarna in da jo velja skrbno shraniti tudi tistemu, ki sicer ne hrani njenih letnikov. Ta Rebulov čudoviti duhovni in literarni dokument, opremljen tudi s fotografijami, bo trajno ohranil in celo povečeval svojo vrednost, obenem pa je to tudi eden izmed dokumentov, ki dokazujejo in potrjujejo, da slovenska kultura in literatura tudi v današnjem času vztraja v iskanju resnice in pristnosti.

Mimogrede naj še omenimo, da Rebula na osmih straneh svojega eseja pogosto zablika tudi s svojo značilno, ironično duhovitostjo.

Februarska številka »Sodobnosti«

Februarska številka Sodobnosti prinaša na uvodnem mestu prvi, a precej obsežen del razprave Jankota Kosa pod naslovom »Pripombe k slovenskemu kulturnemu razvoju 1945-1980«. Janko Kos v njej polemično zavrača poskus tako imenovane periodizacije povojne slovenske kulture in predvsem literature. K pisanju razprave ga je izzvala trditev Tineta Hribarja v 2. številki Nove revije, v članku »Dve leti po pobudi«, glede nove periodizacije slovenske kulture oziroma literature. Kos jemlje to vprašanje zelo resno, kar prerese, kot vsi marksistični literarni zgodovinarji, ki ne priznavajo spontanosti literarnih in drugih kulturnih pojavov, ampak vidijo v njih samo enega izmed izrazov domnevne zakonitosti splošnega, predvsem seveda politično-ekonomskega družbenega dogajanja. Bravec se mora kar nasmehnuti, s kako ihto se ubada Janko Kos s to periodizacijo, dokazuje neutemeljenost tiste, ki jo je na-

Maks Sah piše o pričakovani šolski reformi in slovenskem šolstvu v Trstu in Gorici. Skušala odgovoriti na vprašanje, kaj bo reforma prinesla ali bolje rečeno kako bo vplivala na slovenske šole pri nas. Nadaljuje se dnevnik Antona Kufola iz vojnega časa »In večno šumi Nadiža«. Pavle Merku objavlja razpravo o izvoru imena vasi Trebče, Martin Jevnikar pa ocenjuje knjigi Aca Mermolja: »Z zvezdami v žepu« in Jerneje Petrič: »Naši na tujih tleh«. Zora Tavčar ocenjuje predstavo »Mutastih bratov« v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu. Magda Jevnikar poroča o razstavi Edija Žerjala v galeriji Cartesius, Marijan Bajc pa se pohvalno izraža o novem zgodovinskem učbeniku za naše nižje srednje šole »Človek in čas II. del«, ki ga je napisal prof. Ivan Artač.

Iz ostale vsebine je omeniti pisma, od katerih eno z zgražanjem opozarja, da pripisuje dnevnik »Il Piccolo« slovenskemu narodu »balkansko dušo« (a najbrž je list s tem menil le »državno« dušo), zanimivo rubriko »Mogoče ne veste, da ...«, Milanovo gloslo »Gospod, Ti si moje zavetje«, rubriko »Pod črto« in predvsem tudi mladinsko prilogo »Rast«.

kazal Tine Hribar, in postavlja nasproti njej svoje gledanje na literaturo in kulturo. Priznati pa je treba, da je Kosovo pisanje tekoče, tudi zanimivo in dokaj umirjeno, kot si človek predstavlja omikano diskusijo v revijah.

Sledi nekaj odlomek Florjana Lipuša »Matilda«. Pripomba pod črto pravi, da gre za prvo poglavje iz Lipuševega novega romana »Odstranitev moje vasi«. Odlomek je neprebavljiv tako v jezikovnem kot tudi vsebinskem pogledu, en sam nesmisel. Če bi Lipuševo pisanje sploh mogli imeti za literaturo, bi lahko rekli, da je dosegel z njim tudi rekord cemeravosti v slovenski literaturi, ta rekord pa ne bi mogel biti dosti oddaljen od svetovnega rekorda. Neprimernejša je novela Pavleta Zidarja »Matkurja«, ki se nadaljuje in zaključuje v tej številki in prikazuje tragično usodo vojnega ujetnika, ki se po koncu vojne vrne v domačo vas in se po osramočenju v odnosih z UDBO skuša obesiti, kar pa se mu ne posreči, ker se vrv utrga. Isto velja za novelo Ferija Lainščeka »Potrkavanje«, o obisku, ki ga napravita v mestu živeči sin in njegova žena z otrokom pri njegovi materi neke v prekmurski gmajni. Stara žena je z eno nogo že v grobu in vidi okrog sebe potrkavajoče prikazni. Avtorju se je kljub nekaterim začetniškim naivnostim izredno dobro posrečilo postaviti nasproti temu skoro mitičnemu, s smrtnimi slutnjami in prikaznimi prepreženemu svetu površnost mestnih ljudi. Lainšček je znal zajeti v novelo toliko značilnosti prekmurskega človeka in sveta, kot jih ni videl niti Miško Kranjec.

Poezijo zastopajo v tej številki Boris Novak, Alenka Rebula Tuta, Ivo Antič in Lucijan Vuga.

Tudi esejistično je ta številka zanimiva. Poleg že omenjenega eseja Jankota Kosa, ki se bo nadaljeval, prinaša revija še več drugih. Ciril Zlobec objavlja esej »Narodna in ali razredna zavest«, v katerem zavrača poskuse zanikanja in pobijanja narodne zavesti pri Slovenih. Ciril Zlobec piše med drugim: »In prav za ustavo gre. Namreč: nekateri glasovi, ki smo jih do nedavna z lahkoto zavračali kot unitaristične, napadajo zdaj našo kolektivno zavest stabilizacijsko obarvani, nekako takole (če posameznosti povzamemo v skupen smisel) se gla-

Prva letošnja številka revije »Znamenje«

Prva letošnja številka Znamenja se začenja z jubilejnim člankom Marka Dvoraka (mož si je čehiziral ime s tem, da je postavil kljuko na r in akcent na a, čeprav je Dvorak tudi pristno slovenski priimek) o 80-letnici književnika profesorja Franceta Vodnika.

»Petega marca bo obhajal profesor France Vodnik — pesnik, esejist, kritik, filozof, ideolog, literarni zgodovinar, jezikoslovec, pedagog, prevajalec in urednik — osemdesetletnico«, piše Dvorak ali Dvořák. »Če upoštevamo sociološko danost oziroma zakonitost, smemo trditi, da je France Vodnik ustvarjalno navzoč v slovenskem kulturnem prostoru že dobre tri generacije. V tem času je opravil na mnogo področjih ogromno, za zdaj pravzaprav še vedno nepregledno delo, ki se je neizbrisno zapisalo z zakladnico slovenske in po njej svetovne kulture, v značaj slovenske osebnosti in v način našega človekovanja na tem svetu. Imel je dar in voljo, sposobnost in prizadevnost, da je znal prisluhniti begu časa in metamorfozam življenja, odkriti nujnost in poseči vmes povsod tam, kjer je bilo potrebno«. Člankar navaja in tolmači tudi nekaj značilnih pesmi Franceta Vodnika.

Sledi esej Vekoslava Grmiča »Cerkev v odnosu do marksizma v našem času«. V njem Grmič še enkrat prikaže svoja kritična stališča do cerkvenega vodstva, kar zadeva odnos do marksizma.

Franc Pristovšek je prevedel nekaj pesmi Bertolta Brechta in napisal kratek esej o njem. Jože Rajhman je prispeval za to številko esej »Strah znotraj Cerkev« (ali: služba človeku in svetu). Esaj je zanimiv, a precej ihtavo napisan, posplošujoč in povezujoč religiozne fenomene, ki ležijo zgodovinsko daleč narazen. Rajhman skuša premostiti te razdalje z neko romantično čustvenostjo. Janko Bohak pa je avtor eseja »Osebnost in zgodovinsko ozadje v romanu »Der viš in smrt« Meše Selimovića«. Bohak z nekakim občudovanjem piše o tem bosensko-srbskem pisatelju mohamedanskega izvora, a komunistične ideologije, pa težko ogreje bravca za vrednote, katere pripisuje Selimoviću, ker se ne moremo znebiti občutka, da je bil izvor njegovih odločitev v bistvu bolj pomanjkanje demokratičnih in kulturnih izbir kot v etičnih razlogih. Zatakne se nam tudi ob Bohakovem stavku:

■ dalje na 8. strani

dalje na 8. strani ■

VRHUNSKI NAMIZNI TENIS V REPNU

V soboto, 26. februarja, smo prisostvovali čudovitemu in kakovostnemu namiznoteniskemu dvoboju, kakršnega v zamejstvu že dolgo ne pomnimo. Na sporedu je bila odločilna tekma med »Krasom« in »Fiatom« iz Barija, ki je dejansko odločila o prvem mestu v italijanskem ženskem ekipnem prvenstvu. »Kras« bi moral v vsakem primeru zmagati, kajti moral je nadoknaditi poraz, ki ga je doživel v Bariju in le z zmago bi izbojevali še dodatno tekmo za podelitev končnega prvega mesta. Pričakovanje za to srečanje je bilo veliko, tako v enem kot v drugem taboru, predvsem pa pri domači publikii. V Repnu se je tokrat zbralo številno občinstvo, ki ga lahko primerjamo celo z Jadranovim in ki je do zadnjega koticčka napolnilo telovadnico. Tak odziv navijačev in simpatizerjev je igralke še v večji meri vzpodbujal, tako da so nam nudile res sijajno srečanje. Naloga Krasa je bila izredno težavna, rekli bi skorajda nemogoča, saj je bil nasprotnik objektivno boljši. Odločujočo razliko med ekipama je nedvomno ustvarjala romunska begunka Eva Ferency, igralka evropskega formata, ki v Italiji nima enakovrednih nasprotnic. Poleg nje je drugi steber Barija večkratna državna prvakinja Bevilacqua, ki je našim igralkam že dobro znana.

Proti tako kakovostnim nasprotnicam Krasovke nikakor niso imele občutka manjvrednosti; le s popolnim prepričanjem v lastne moči so namreč lahko upale na zmago.

Kot prvi je bil na vrsti dvoboj med Doljako in Tržačanko Ursičevo, ki brani barve »Fiat«. Po lepi in izenačeni tekmi je zmaga pripadla domačinki z 2:1. Takoj zatem je imelo občinstvo priložnost, da si ogleda igro Romunke, o kateri se je v prejšnjih dneh toliko govorilo in pisalo, zaradi kršitve pravilnika, ki prepoveduje nastopanje tujih igralok pred iztekom določene dobe, ko športnica pride v Italijo. Nad igro Ferencyjeve smo se lahko vsi navduševali, saj je z gladkim 2:0 odpravila našo Sonjo Milič. Stanje med ekipama je bilo torej izenačeno pri 1:1 pred tekmo med Cergolovo in Bevilacqua, ki je bila nedvomno odločilna za celotno srečanje in verjetno tudi najlepša in najkakovostnejša. Nastop Krasovke je bil pred tekmo celo v dvomu, ker si je Cergolova v prejšnjih dneh lažje poško-

dovala gleženj. Kljub temu pa je odlično zaigrala, vendar je morala na koncu napetega dvoboja priznati premoč gostujoče športnice. Prvi in tudi najbolj izenačen set se je končal v korist Bevilacque s tesnim 22:20. V drugem nizu je bila premoč Cergolove precej izrazita, čeprav izid 21:18 ne bi tega kazal. Tudi tretji in odločilni set je večji del potekal v vodstvu Krasovke, ki pa je na koncu neverjetno popustila in izgubila partijo. Ferencyjeva je nato zlahka odpravila še Doljakovo in rezultat je bil že 3:1 za goste. Proti državni prvakini je izgubila tudi Sonja Milič, ki ni bila tokrat v najboljši formi, tako da je »Bari« zaslužen zmagal s končnim rezultatom 5:2. Točki za Kras sta dosegli Doljakova in Cergolova obakrat proti Ursičevi.

S tem porazom se bodo morale Krasovke še enkrat zadovoljiti s častnim drugim mestom. Poraz ponovno potrjuje, da je boj naših športnic proti poklicnim igralkam neenakovreden.

M. T.

Sodobno kmetijstvo

Prvenstveno moramo dokončati čiščenje drevja in trebljenje drevesnih vrhov. Suhe veje moramo odstraniti in sežgati. Debla in debelejšje veje prevažemo z apnenim beležem ali drevesnimi karbolineji, kar je treba opraviti čimprej. Pozorno mažite rakava mesta in kolonije krvave uši z drevesnimi karbolineji. Potrebno je škropiti sadno drevje s karbolineji tam, kjer so ščitaste uši in drugi škodljivci.

Marca zatiramo ali preprečujemo nastajanje glivičnih bolezni in to z bordoško juho, to je raztopino modre galice in apna. S 3-odstotno raztopino modre galice preprečimo razvoj hrastavosti ali fuzikladija pri jabolkih in hruškah, luknjičavost in sušenje listja pri breskvah, slivah, jabolkih in češnjah, kodravost listja pri breskvah in monolijo ali gnilobo plo-

GLASBENA MATICA — NASTOP ZAGREBSKIH MADRIGALISTOV

V okviru rednih abonmajskih koncertov, ki jih prireja Glasbena matica je bil v ponedeljek v Kulturnem domu v Trstu nastop zagrebškega komornega pevskega zbora, »Zagrebskih madrigalistov«, ki jih vodi Vladimir Kranjčević. V Trst so prišli s slovesom, da so eden najboljših komornih pevskih zborov. Sestavlja ga 16 pevcev, ki so na svojem koncertu peli v prvem delu Misso pro defunctis Orlanda di Lassa, v drugem delu pa madrigale Ivana Zajca in Baščansko pločo Stjepana Šuleka. Nedvomno je to zbor izjemnih kvalitiet, ki pa jim okolje in akustika Kulturnega doma nista povsem ugodni. Njihovo petje je občinstvo sicer zadovoljilo, nekateri sladokusci pa so odhajali nekoliko skeptični. Zagrebški madrigalisti so v torek nastopili tudi v Katoliškem domu v Gorici, na koncertu, ki ga je Glasbena matica priredila v sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev in Zvezo slovenske katoliške prosvete.

Oskrba sadnega drevja v marcu

dov. Kalifornijska ali žvepleno apnena brozga prepreči kodravost listja pri breskvah in razvoj fuzikladija.

Jabolčni čvetožer preprečimo, da jabolane pred cvetenjem ovijemo z lepljivimi pasovi, na katere se bodo hrošči cvetožera, ki lezejo po drevesu navzgor, ujele. Lepljive pasove, ki smo jih postavili jeseni, moramo sneti z debel in sežgati. Mesta, kjer so bili postavljeni, pa moramo očistiti in premazati s karbolinejem. Pri čiščenju položimo okoli drevesa plahoto, s katero prestrežemo ostrgano staro lubje in odpadke, v katerih je škodljiva zalega, in to sežgemo.

—o—

KITAJSKA IN SOVJETSKA ZVEZA

V Moskvi se pripravljajo na drugi krog sovjetsko-kitajskih pogajanj za ureditev odnosov med Sovjetsko zvezo in Kitajsko. Prvi krog pogajanj je bil v Peking v lanskem oktobru in ni imel kdove kakšnih uspehov. Predmet pogovorov med delegacijama sovjetske in kitajske vlade bodo številna vprašanja, kot so na primer nesoglasje o razmejnitveni črti med obema državama, vprašanje sovjetske vojaške zasedbe Afganistana, sovjetska pomoč Vietnamu, ki je bil zasedel Kambodžo, in zlasti veliko število sovjetskih vojaških enot vzdolž meje s Kitajsko. Kitajci vztrajajo na stališču, da se mora število sovjetskih vojaških enot zmanjšati, da mora Sovjetska zveza umakniti svoje enote iz Afganistana in da mora vplivati na Hanoj, naj umakne svoje vojaške sile iz Kambodže. V diplomatskih krogih zato menijo, da tudi drugi krog pogajanj ne bo imel vidnejših uspehov.

Zanimiv kulturni praznik v Nabrežini

Nabrežinsko kulturno društvo »Igo Gruden« se je prejšnjo nedeljo predstavilo občinstvu z zanimivo pobudo, ki so ji dali naslov »Obrtništvo kot kulturna dediščina«. Gre za pobudo, s katero so hoteli opozoriti na kulturno dediščino, ki jo predstavljajo nekateri poklici in obrtniške dejavnosti. Te so danes v slabih vodah predvsem zato, ker se je spremenila proizvodna dejavnost.

Na večeru so s pomočjo diapozitivov in intervjuja z obrtniki različnih strok prikazali stvarnost, težave, a tudi lepote sedmih poklicev. Diapozitive je spremljala razlaga na magnetofonskem traku. V dvorani, ki je bila nabito polna, pa so bili prisotni tudi nekateri intervjuvanci, ki so z dodatnimi odgovori in pojasnili še bolj popestrili predstavitev svojega poklica. Reportaža je prikazala delo zidarja Ivana Breclja iz Devina, brivca Mirka Antoni-

nija iz Sesljana, kovača Danila Miheliča iz Nabrežine, kamnoseka Božidara Marušiča iz Slivnega, čevljarja Dušana Coljo iz Cerovelj, krojača Silvestra Markužo iz Sesljana in še mizarja Petra Doljaka

Uvodoma je nekaj priložnostnih besed spregovoril prof. Zvonko Legiša, ki je bil med pobudniki tega večera. Poudaril je kulturno bogastvo, ki ga predstavljajo obrti, in obžaloval, da gredo številni poklici v pozabo. Poleg Legiše so pri pripravi reportaže sodelovali še Nadja Doljak, Patricija Terčon in Liana Drašček.

Na kulturnem prazniku v Nabrežini sta nastopila tudi moški in mešani zbor domačega društva. Moški so pod vodstvom Matjaža Ščeka na začetku zapeli »Zdravljico«, v mešanem sestoju pa so zapeli tri pesmi. Nabrežinski pevci pa bodo v četrtek zvečer nastopili na samostojnem koncertu v gostilni Urdih v Mavhinjah.

Poravnajte naročnino!



- Jakec moj, tistga Antonova še zdej ni so spetili. Jest ne znam, kej čakajo. Ti sodniki riščirajo, de jem bojo očitali, de so pruti Sovjetski Zvezi, de so vojni hujskači jn vse sorte.
- Tudi meni se zdi, de so taljanski sodniki vselih malo preveč neprevidni. Namesto, de be Antonova spetili, so šli aretirat še anga funkcionarja od ruskega Aeroflota. Buh se usmili!
- Jn ku de tu ne be blo zadosti so se zagnali še pruti drugem sovjetskem funkcionarjem jn prfina uradnikom ambasade. Jn jem očitajo vse sorte. Ma kej se ti sodniki ne zavedajo velike odgovornosti? Kej ne zastopejo, de je tu antisovjetizem, de je vojno hujskaštvo jn de pride zastran njeh do velike nesreče? Glih zdej, ke se Rusi jn Amerikanci nekej glihajo jn prpraulajo za razorožitev jn varnost, se naši sodniki jajcajo zastran nekšne naumne špijonaže jn spraulajo Ruse u slabo vojo. Znajo vse frderbat!
- Jn glih zastran špijonaže. Ke špijonaža je zmiram bla jn bo. Ma jest rečem, de vselih ne bo hudga. Zatu ke pr nas za vsako figo vzdignejo dosti praha. Ma kadar se prah razkadi, pej ni videt nikjer neč. Ke pr nas, za ano stvar pomečkat, so majstri. Vidi ke tista CIA ...
- Spet tista CIA!
- Ja, ja! Uana je vre zastopla, de se ne spleča preveč vrtat jn ne jet tolko naprej, de be kej zamešali Ruse. Jn tudi

CIA nekej mečka, de prouzaprou ni moč reč, de be tisti Antonov biu kej zamešan.

- Znaš kej rečem jest? De tisti Turk Agca, ke je streljau na papeža, je jemu veliko srečo, de ga je primla policija. Zatu ke če be biu uan revirau ubejzat, be biu vre pokopan. Zatu ke KGB jema ta sistem, de svoje ubijauce hitro dištrigira, zatu de ne bojo govorili naprej. Sej videš, kaku tisti Turk klepeta! Vse prave: de kadu mu je dau revolver, de ki je jemu sestanke, kolko dnarja so mu oblubli jn vse sorte. S temi čakolami si je uan gvišno zaslužu smrt. Žiher zahvale Boga, de bo ostou u pržoni. Jn tle pr nas mu ne bo hudga.
- Sej, sej. Jn počasi bojo vse pomečkali. Zastran koeksistence, zastran vseh sort konferenc jn taku naprej. Zdej sm se, Mihec moj, spounu, de drugo leto je vre štirinjosemdeset. Jn tabat be moglo bet, koker je reku tisti angleški pisatelj, tisti Orwell, po vseh hišah jn vseh kvartirjeh u vsaki kamri ana tista fotocelica, de bojo na policiji zmiram znali jn vidli, kej delaš jn kej govoriš. Ma meni se zdi, de u anem leti ne bomo revirali vse tu inštalirat. Kej misleš, kolko tisteh aparatov bo treba? U kuhni anga, u kamri anga, u stranišči anga. Za ta narbol bogi kvartir je treba tri. Jn pole oštarije, betege, hoteli, teatri, garderobe jn vse sorte. Be mogli vre začent producirat tiste fotocelice na veliko. Ma koker zgleda, se nobeden nanka ne zmisle. Jest mislem, de se je tisti Orwell vselih užteu za kašno leto.
- Be znalo bet. Tle pr nas smo res nekej u zaostanku za napredkam. Kar se tega tiče, so pej Rusi še precu naprej. Magari nimajo fotocelic, ma jemajo pej mikrofone (vsaj za poslušat) vre nastavljen po hotelah jn narbrž po fineh restauracijah, kamer ke hodejo tujci.
- Znaš kej rečem jest? De če jemaš dnar, be se danes splečalo dent gor ano veliko fabriko za mikrofone jn fotocelice jn delat te reči na veliko. Ke bo pršu moment, ke bomo nicali na meljone jn meljone teh aparatov. Tle be blo dobro zainteresirat gospodarske operaterje.

LETOS BODO VOLITVE V ARGENTINI

■ nadaljevanje z 2. strani

svoja vodstva, izbrati kandidate in določiti svoj volivni program. Šest mesecev za vse to ravno ni mnogo časa, vendar se stranke ne pritožujejo. Glavno je, da se v Argentino vrne demokracija. Kot se misli, bodo med glavnimi strankami Justicialistična (peronistična) stranka, Državljansko-radikalna unija (Ucr) in Gibanje za integracijo in razvoj (Mid) bivšega predsednika Frondizija.

Še ena izmed glavnih južnoameriških držav se bo tako, kot je upati, na miren način vrnila na pot demokracije. Poraz v vojni za Falklandsko otočje je tako prinesel Argentini več dobrega kot slabega.

FEBRUARSKA ŠTEVILKA SODOBNOSTI

■ nadaljevanje s 6. strani

si ta obnovljena stara modrost: resnične stabilizacije gospodarstva, in z njim vsega našega življenja, ne bo mogoče doseči, če prej ne premagamo republiškega etatizma, najzanesljivejša pot do tega pa je sprememba nekaterih postavk republiških ustav. Upam si trditi, da sem zgornjo misel, s katero nameravam polemizirati ali vsaj polemično opozoriti nanjo, povsem korektno povzel in samo iz javnih virov, iz časopisnih objav — nadaljuje Zlobec. Mnenje, da bi morali najprej spremeniti nekatere člene republiških ustav, seveda ni isto kot ugotavljanje republiškega etatizma, temveč izhaja, v najbolj mili varianti, iz predpostavke, da prav ustava, taka, kakršna je, omogoča nezaželeni etatizem...

Bojan Štih pa komentira v eseju »Tivoli« časopisno novico, da so razgrajči v novoletni noči uničili v ljubljanskem parku Tivoli skoraj vse svetilke Plečnikove mojstrovine, ki so bile ponos mesta.

PRVA LETOŠNJA ŠTEVILKA REVIE ZNAMENJE

■ nadaljevanje s 6. strani

»Meša Selimović... spada med najpomembnejše osebnosti jugoslovanskih literatur«. Kaj pomeni izraz: jugoslovanske literature. Ali so to veje neke enotne jugoslovanske literature?

Ivan Rojnik je zastopan s tehtnim esejem »Komunikacija in manipulacija«, Marijan Breclj pa zaključuje svoj literarnozgodovinski pregled pod naslovom »Bevk in dominsvetovski krog«, v katerem je nanizal bravcem veliko zanimivega. Obširna je rubrika »Zapisi«, ki pa se dotika skoro samo cerkvenih zadev. Med drugim najdemo tam zapisek o vatikanskih financah. Sledi še rubrika »Razmišljanja« ter še nekaj drugih, krajših. Celotna številka je močno polemična, a pozitivno izzivalna za misleče ljudi.

OBČNI ZBOR KMEČKE ZVEZE

Kmečka zveza se pripravlja na svoj občni zbor, ki bo v nedeljo, 6. marca, v občinskem gledališču »France Prešeren« v Boljuncu. Letošnji občni zbor se bo odvijal pod geslom »Za razvoj kmetijstva, za obrambo naše zemlje in narodnih korenin«. Na občnem zboru bodo prebrali svoja poročila predsednik Guštin in tajnik Bukavec, sledilo bo poročilo nadzornega odbora in razprave. Na občnem zboru bo torej prišel na dan pereč problem razlastitev, ki so močno okrnile in obubožale našo narodno skupnost. Počasi, a skoraj prepozno se začenjamo zavedati gnotne, a tudi narodne in moralne vrednote, ki jo predstavlja zemlja.

Nov pravni položaj zdravnikov

Na seji v ponedeljek, 28. februarja, je vlada odobrila nov odlok, ki se tiče krajevnih financ, podaljšala delovanje blagajne za jug do konca tega leta ter določila v okviru zdravstvenega osebja poseben status za zdravnike v bolnišnicah oziroma v javnem delovnem razmerju. Sindikalne organizacije zdravnikov so z zadovoljstvom vzele na znanje dejstvo, da je vlada odobrila omenjeni zakonski osnutek, ki določa za zdravnike nov pravni položaj. Zato so se na ministrstvu za zdravstvo nadaljevala pogajanja za odpravo sindikalnih sporov in za obnovev delovne pogodbe.

S tem bi se morale tudi prenehati stavke zdravnikov po bolnišnicah.

Kar zadeva vladni odlok o krajevnih financah je treba ugotoviti, da je po mnenju vlade takšen ukrep bil potreben, ker parlament ni pravočasno odobril prejšnjega vladnega odloka. Predsedstvo vlade je v tej zvezi objavilo poročilo, ki med drugim pravi, da vsebina novega vladnega odloka upošteva spremembe, ki jih je bila odobrila pristojna senatna komisija. Vlada se je odločila za navaden parlamentarni postopek, kar zadeva novi občinski davek na stanovanja. To pomeni, da bo o tem vprašanju še razpravljajal parlament.